



PETER VAN DER HALLEN
EN STIJN GRYP
adviseurs studiedienst ACV



Tijdelijke werkervaring: paradepaardje of paard van Troje?

Net voor de zomer keurde de Vlaamse regering het ontwerpdecreet tijdelijke werkervaring goed. Hoewel dit bij de regeringsvorming aangekondigd werd als één van de paradepaardjes van minister Muylers duurde het toch nog enige tijd voor Philippe dit paard gezadeld kreeg. Mogen welwillende werkgevers en werkgrage werkzoekenden al beginnen dromen van een performant systeem van werkervaring? We twijfelen daar sterk aan. Het ontwerpdecreet leest immers als een vraagstuk met 3 onbekenden en tal van andere blinde vlekken.

Op de grote steeplechases die Bourgeois I deze legislatuur organiseert, zette de stal Muylers in op verschillende paarden. Jockey Muylers prikkelde de bookmakers extra met een nieuwe daver van eigen kweek: een nieuw systeem van tijdelijke werkervaring. Maar de realisatie verloopt al van bij de start bijzonder moeizaam. De conceptnota uit oktober 2015 was bijzonder vaag en zorgde daardoor voor heel wat wikken en wegen het afgelopen werkjaar. Nochtans formuleerden de Vlaamse sociale partners het afgelopen jaar zowel in het Banenpact, in een advies over de conceptnota als in een advies ter voorbereiding van het ontwerpdecreet een pak gemeenschappelijke aanbevelingen. Maar een paard kan je natuurlijk niet dwingen om te drinken... Gevolg is een ontwerpdecreet met vele tekortkomingen.

VRAAGSTUK MET 3 GROTE ONBEKENDEN

X, het aantal leerwerkplekken, is de eerste onbekende. Deze vormen nochtans de kern van het verhaal. Want geen leerwerkplek betekent geen werkervaring. Er is niets bekend over de voorwaarden waaraan zo'n leerwerkplek moet voldoen. Er is ook niets bekend over hoe werkgevers gestimuleerd zullen worden om leerwerkplekken ter beschikking te stellen. Of hoe men werkzoekenden zal motiveren om in te stappen. Vakbonden en werkgevers pleiten voor duidelijkheid rond begeleiding zowel voor de werkzoekende, voor de werkgever als voor de collega-werknemers en voor nazorg. Maar het blijft onduidelijk of dit wordt voorzien en wat het budget zal zijn.

Maar goed, werkplekieren voor werkzoekenden of kandidaat-werknemers, is nu eenmaal één

Geen leerwerkplek betekent geen werkervaring. Er is niets bekend over de voorwaarden waaraan zo'n leerwerkplek moet voldoen. Er is ook niets bekend over hoe men werkgevers zal stimuleren om leerwerkplekken ter beschikking te stellen.

van de buzz-begrippen van deze regering. Zowel voor tijdelijke werkervaring als voor het dual leren worden ze gezocht. In elke opleiding (secundair en hoger onderwijs, VDAB, Syntra) zou men werkplekklere aanbieden. En ook voor het nieuwe Wijkwerken (het hervormde PWA) zijn lerende werkplekken nodig. Maar of en hoe deze er zullen komen en hoeveel we er van nodig hebben, is hoogst onduidelijk. En dan zwijgen we nog van het perspectief van de deelnemers na zo'n traject of opleiding.

Als een werkzoekende via een leerwerkplek voldoende werkervaring heeft opgedaan, vinden wij dat hij of zij aan de slag moet kunnen met een echt contract. Willen Muyters en Bourgeois hier garant voor staan en zorgen voor de nodige jobs? Willen ze een engagement aangaan zodat een werkzoekende die zich tot 2 jaar lang engageert om werkervaring op te doen, ook echt een goede kans maakt op een contract? Zoals we verder nog zullen zien, lijkt dit - weinig verrassend - hoogst onwaarschijnlijk. Nochtans zou dit de wedren richting werk voor velen zekerder en maatschappelijk meer beheersbaar maken. En het zou de gekende frustraties om geen job te vinden na een lang activeringstraject kunnen indijken.

Y, de doelgroep voor tijdelijke werkervaring, vormt de tweede onbekende. De SERV stelt unisono: langdurig werkzoekenden, maar die wel een overbrugbare afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Het ontwerpdecreet heeft het over 'werkzoekenden met een grote afstand', zonder

specificatie van bijvoorbeeld werkloosheidsduur. Modaliteiten voor de toegang tot het traject worden later bepaald. Voor de sociale partners hoort daarbij zeker een goede screening, want men wil maatwerk. Bij zo'n screening wordt best ook rekening gehouden met een jobdoelwit en een ontwikkelplan. Zo kunnen werknemers tijdens de tijdelijke werkervaring echt iets op maat leren. Anders wordt tijdelijke werkervaring een goedkope vervanger van de proefperiode. Twee jaar gratis, want op kosten van de belastingbetaler via de werkloosheidsvergoeding. Net om dat te vermijden, pleiten de sociale partners voor een stijgende incentive tijdens het werkervaringstraject. Met als eindpunt een werknemersstatuut. Niemand wil eeuwig werkzoekende blijven, ook al denken sommige politieke partijen van wel.

Z, als derde onbekende: welke instrumenten gaan gebruikt worden om de tijdelijke werkervaring en het leren op de werkplek vorm en inhoud te geven? Ook al loopt de mond er van over, écht zicht op deze leervormen en hoe ze elkaar opvolgen tijdens een werkervaringstraject is er niet. Hoe vager de minister en zijn kabinet daarover zijn, des te duidelijker zijn de sociale partners. Geen carrousel van instrumenten, maar wel het meest geëigende, bepaald op basis van een gedegen screening en met een aangepast ontwikkelplan. Ook permanente opvolging en begeleiding horen daarbij. De duurtijd is zo kort mogelijk, met een voorkeur voor 1 jaar, indien nodig verlengbaar tot 18 maanden. De sociale partners vinden ook het wenselijk om zo vaak en zo snel als mogelijk, na een

Als een werkzoekende via een leerwerkplek voldoende werkervaring heeft opgedaan, vinden wij dat hij of zij aan de slag moeten kunnen met een echt contract. Willen Muylers en Bourgeois hier garant voor staan en zorgen voor de nodige jobs?

oriënterende fase, een individuele beroepsopleiding (ibo) in te schakelen. Want aan zo'n ibo is een verplichte aanwerving gekoppeld. Zo'n aanwerving is uiteindelijk nog altijd datgene waar de werkzoekende naar op zoek is.

TAL VAN ANDERE BLINDE VLEKKEN

We beklemtoonden al de onduidelijkheid over budget en middelen. Vooral de vage intenties rond de vergoeding voor de aanbieders van leerwerkplekken en een stijgende incentive voor werkzoekenden naargelang hun productiviteit stijgt, zorgt voor ongerustheid in werkgeverskringen. Hoe gaat de stijgende incentive berekend worden? Wie gaat de stijgende incentive financieren? Een gesolidariseerd systeem (zoals bij de ibo) of de werkgever zelf? Het ontwerpdecreet zegt daar niets over. De nota aan de Vlaamse Regering niets concreet.

Een tweede blinde vlek heeft betrekking op het statuut van de persoon die aan werkervaring deelneemt. Een werknemersstatuut, zoals in het afgeschafte WEP + (de oude werkervaringsprojecten waar deelnemers een werknemersstatuut hadden), bleek op voorhand een verloren zaak. De betrokkene blijft dus werkzoekend, wat uiteraard nadeliger is, zeker met de daling van de werkloosheidsuitkering er bovenop. Daarom pleiten werkgevers én werknemers gezamenlijk om tijdens een werkervaringstraject deze daling stop te zetten. Ook al heeft de Vlaamse regering deze eis al onderschreven, tot op vandaag blijft het zeer onduidelijk wanneer en in welke mate zij hierover in gesprek wil gaan met het federale niveau.

Uitzondering op de bovenstaande regel zijn de personen in een artikel 60 statuut van het OCMW. Gezien zij als leefloner sociale rechten moeten opbouwen, krijgen zij bij inschakeling in tijdelijke werkervaring toch een werknemersstatuut. Cynisch maar waar: je kan dus beter als leefloner dan als werkzoekende intekenen op tijdelijke werkervaring. En ook als dual lerende ben je beter af, dankzij het zogenaamde sokkelstatuut dat opbouw van rechten voorziet.

NIET COHERENT TEGENOVER LANGDURIG WERKLOZEN

De tijdelijke werkervaring is het paradepaardje in de stal Muylers om de langdurige werkloosheid te bestrijden. Zo zijn er bijna 70.000 mensen in Vlaanderen (2 jaar of meer werkloos). Langdurig werkzoekenden hebben vooral nood aan werkervaring, zo redeneert de minister. Niet correct, zo stellen werkgevers en vakbonden opnieuw gezamenlijk. Werkervaring mag dan belangrijk zijn, het is vaak onvoldoende om een contract te versieren. Een aanwervingsstimulus voor langdurig werkzoekenden blijft noodzakelijk, willen we de kansen van deze doelgroep vrijwaren. We moeten dus niet op één maar op meerdere paarden wedden. Dat de redenering van Muylers mankt, bewijst de doelgroepkorting voor jongeren. Want voor jongeren onder de 25 jaar, die per definitie geen of weinig werkervaring hebben, is er wél een serieuze doelgroepkorting voorzien.

Gezien de gezamenlijke vraag van de sociale partners, wil minister Muylers - zij het met

Een aanwervingsstimulans voor langdurig werkzoekenden blijft noodzakelijk, willen we de kansen van deze doelgroep vrijwaren. We moeten dus niet op één maar op meerdere paarden wedden.

lange tanden - alsnog een aanwervingsstimulans voor werkzoekenden voorzien. Maar de scenario's die zijn kabinet aanreikt, zijn onaantrekkelijk en de middelen die voorzien worden, *peanuts*: 25 miljoen euro. Dat klinkt veel, maar in de realiteit zal dit bedrag wellicht nog lager uitvallen. En die stimulans zou neerkomen op 3.000 euro per werkzoekende in een periode van 2 jaar. Ter vergelijking: voor jongeren onder de 25 heeft men voor eenzelfde periode minstens 8.000 euro veil, voor ouderen boven de 55 zelfs 9.200 euro. Met zo'n aanwervingsstimulans voor langdurig werkzoekenden dreigen hun jobkansen, ook na een traject van tijdelijke werkervaring, nog altijd serieus te slinken.

Met de goedkeuring van het ontwerpdecreet zet de Vlaamse regering een grote stap in de richting van een nieuw systeem van tijdelijke werkervaring. Maar deze stap betekent op vele punten een stap in het onbekende. Dat ook de aanwervingsstimulans voor langdurig werkzoekenden, na lang aandringen van de sociale partners en in het bijzonder de vakbonden, nog veel onduidelijkheden en gebreken vertoont, maakt de balans uiteraard nog minder positief. De tijdelijke werkervaring is dus nog lang geen paradepaardje, maar dreigt hoe langer hoe meer een Trojaans paard te worden. ■